
УДК 314.72(450)

*І. П. МАЙДАНІК,
кандидат соціологічних наук, старший науковий співробітник
Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи*

ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ ІТАЛІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ: НОВІТНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ

Постановка проблеми. Міграційний обмін населенням між Україною та Італією відбувається в основному у формі трудової міграції наших співвітчизників до Італійської Республіки, що розвивається доволі інтенсивно протягом уже майже двох десятиліть. За цей час українці перетворилися на одну із найбільш численних етнічних груп в Італії. Це відбулося за рахунок розвитку масштабної тимчасової трудової міграції, осідання частини заробітчан на території Італії з подальшим об'єднанням родин, а також стаціонарної міграції між згаданими країнами, яка, хоча і є доволі малочисельною, однак протягом усіх років незалежності характеризувалася для України перевищенням вибуття над прибуттям. Наразі, проведені дослідження свідчать про загалом толерантне ставлення італійського суспільства до мігрантів, зокрема українських [1, с. 63]. Однак нові правові реалії, зокрема схвалення Італійським парламентом *pacchetto sicurezza* (пакета заходів з соціальної безпеки) – низки законів та урядових постанов, що містять жорсткі обмеження стосовно в'їзду та перебування мігрантів (переважно, але не виключно, нелегальних), а також їх доступу до соціальних послуг та судочинства, на переконання багатьох аналітиків та правозахисників, неодмінно призведе до погіршення умов перебування мігрантів, зокрема українських, на території Італійської Республіки, а також до загострення між-національних стосунків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти міграційних процесів розглядаються у роботах таких вітчизняних та закордонних науковців, як М. Денисенко, Ж. Зайончковська, В. Іноземцев, В. Іонцев, Е. Лібанова, С. Пирожков, О. Позняк, І. Прибиткова, Л. Рибаківський, О. Хомра та інших; питанням міграційної політики більш детально приділяють увагу у своїх працях О. Малиновська, С. Чехович та інші дослідники. Однак, з огляду на те, що правові зміни стосовно іноземців відбулися в італійському суспільстві нещодавно (процес розробки і впровадження відповідних документів розпочався у травні 2008 р., найбільш резонансні рішення було прийнято у лютому 2009 р.), цій темі ще не було надано наукової оцінки з боку українських дослідників.

Метою даної статті є аналіз останніх змін в італійському законодавстві стосовно в'їзду та перебування іноземців, їх доступу до соціального забезпечення, а також виявлення тих викликів, що постають перед українськими громадянами, які нелегально перебувають на території Італії, внаслідок впровадження нових нормативних правил, зокрема викладених у законі №125 «Термінові заходи стосовно громадської безпеки», який був схвалений Сенатом 5 лютого 2009 р.

Виклад основного матеріалу. Протягом другої половини минулого століття відбулися кардинальні зміни міграційної ситуації у країнах Південної Європи. Новітня історія згаданого регіону характеризується трансформацією Італії, Іспанії, Португалії, Греції з типових країн еміграції у держави, що надзвичайно приваблюють мігрантів. В Італійській Республіці згаданий перехід відбувся у 70-х роках минулого століття. На сьогоднішній день Італія займає перше місце серед Середземноморських держав за масштабами імміграційних процесів. У загальній структурі прибулих у цій країні спостерігається найвищий серед держав Європейського Союзу відсоток іммігрантів з-поза меж ЄС. Надзвичайно актуальна для Італії і проблема нелегальної міграції, за оцінками фахівців Республіка є одним з лідерів серед країн ЄС за чисельністю мігрантів, які прибувають до держави з порушенням правових вимог або перебувають на її території нелегально.

Донедавна міграційну політику Італії можна було охарактеризувати як доволі ліберальну стосовно іноземців, які перебувають у країні за відсутності належного правового статусу. Однак зміни до законодавства, прийняті останніми роками, відмінюють всі переваги, на які могли розраховувати нелегальні мігранти раніше. Деякі фахівці пояснюють такі кардинальні зміни політичними факторами, а саме приходом до влади нового уряду, що має досить жорсткі погляди на імміграцію і переконаний у необхідності значного обмеження цих процесів. Самі посадовці наголошують на існуванні об'єктивної необхідності таких нововведень і заявляють, що всі законодавчі зміни, що містять жорсткі заходи стосовно нелегальних мігрантів, уряд Італійської Республіки прийняв в ім'я соціальної безпеки держави.

Слід зауважити, що зміст закону про термінові заходи стосовно громадської безпеки викликав негативну реакцію з боку ряду правозахисних організацій Італії, а також установ Європейського Союзу. Так, Томас Хаммарберг, комісар Ради Європи з прав людини, не схвалює більшість заходів, які прийняв парламент у лютому 2009 р., і називає деякі з них драконівськими, оскільки вони жорстко порушують права іммігрантів [2]. Комісар рекомендує повністю узгодити новий закон з міжнародними стандартами прав людини. Об'єднання мігрантів також не залишаються осторонь цієї, актуальної для них, проблеми, вони беруть участь в організації акцій протесту проти нового закону, а також проводять просвітницьку роботу серед іноземців, роз'яснюючи їм зміст законодавчих нововведень.

Можна виділити кілька основних сфер життєдіяльності мігрантів, на які новосхвалені законодавчі зміни чинитимуть найбільший негативний вплив. Це доступ до системи охорони здоров'я, укладання шлюбу та возз'єднання родини, а також грошові перекази мігрантів на батьківщину.

Доступ до системи охорони здоров'я. Основний закон Італійської Республіки визнає здоров'я фундаментальним правом людини і гарантує безоплатну медичну допомогу всім хто її потребує (стаття 32 Конституції Італійської Республіки). Це конституційне положення знаходить своє продовження в інших нормативних документах країни, наприклад, у декреті №286/98, що відомий також під назвою єдиного імміграційного акта. Цей документ містить три важливі положення стосовно доступу іноземців, які перебувають на італійських територіях, до медичного забезпечення:

- будь-якому іноземцю, який знаходиться на території Італії або на її кордонах, гарантуються фундаментальні права людини, запроваджені національним законодавством, міжнародними конвенціями, які чинні, та принципами, що визнані міжнародним правом (стаття 2); очевидно, що поняття «будь-який іноземець» охоплює як легальних, так і нелегальних мігрантів [3];
- іноземним громадянам, які перебувають на території Італії, незалежно від того, чи погоджують вони своє перебування із законодавством, що регулює в'їзд до країни та проживання на її території, гарантовано термінове і необхідне піклування в акредитованих державою закладах охорони здоров'я; програми превентивної медицини також поширюються на всіх мігрантів незалежно від їхнього правового статусу (стаття 35, пункт 3);
- надання медичних послуг тим іноземцям, які перебувають на території Італійської Республіки нелегально, ні в якому разі не повинно супроводжуватися будь-яким інформуванням владних структур про відсутність правового статусу у таких пацієнтів (стаття 35, пункт 5).

Тобто італійські законодавці розробили низку правових механізмів, що забезпечують вільний доступ до медичних послуг усіх мігрантів, незалежно від їхнього правового статусу. З огляду на те, що особи, які не узгоджують своє перебування на території країни з усіма правовими нормами, намагаються уникнути розголошення свого правового статусу, положення про заборону медичним працівникам інформувати відповідні служби у разі надання допомоги нелегальним мігрантам виступало визначальним моментом у доступі цієї категорії пацієнтів до медичного піклування, оскільки гарантувало їм цілковиту анонімність.

Положення закону №125 не лише відміняє заборону медичним працівникам повідомляти відповідним службам про нелегальних мігрантів, які скористалися їхніми послугами, а навпаки, зобов'язує їх це робити. Річ у тому, що згідно з новими правовими нормами, нелегальна міграція розглядається в Італії не як адміністративне, а як кримінальне правопорушення, тому всі державні службовці, а також особи, які надають соціальні послуги (включаючи лікарів, вчителів, соціальних працівників та інших), у разі, коли їм стає відомо про нелегальний правовий статус іноземця, повинні інформувати про це відповідні служби. Невиконання цього зобов'язання або виконання його у невідповідні строки є правопорушенням. Треба сказати, що професійні об'єднання лікарів публічно висловили свою думку про неприйнятність таких заходів стосовно мігрантів, однак незважаючи на це, парламент прийняв новий закон, тому у сучасних умовах італійські лікарі стоять перед вибором – або доповідати про випадки нелегального перебування іноземців, або самим наражатися на ризик бути притягнутими до відповідальності згідно з кримінальним кодексом. Останнє твердження є дуже мало ймовірним, а деякі занадто завзяті лікарі почали звітувати про нелегальних мігрантів навіть раніше, ніж було прийнято відповідне законодавче рішення [4].

Слід зауважити, що іноземці не зобов'язані пред'являти у лікарнях дозвіл на перебування, тому, здавалося б, що нелегальні мігранти могли б не боятися, що їх нелегальний правовий статус може бути викрито внаслідок звертання до медичної установи. Однак для того, щоб нелегальний мігрант міг отримати медичні послуги, він повинен зареєструватися в амбулаторії і отримати персональний анонімний код, що дійсний на всій території Італії. Таким чином, звертання мігранта за наданням такого коду або його наявність є фактичним визнанням нелегального статусу іноземця, що неодмінно має спонукати персонал лікарні довести дану інформацію до відома відповідних служб. Крім того, у кожній лікарні є пункт поліції, а всі іноземці зобов'язані пред'являти агентам без-

пеки (поліцейським, охоронцям та іншим) свої документи, а останні повинні сповіщати адміністрацію лікарні про виявлений ними нелегальний статус мігрантів [3].

Згідно з положеннями інституційної теорії, в умовах дисбалансу між великою кількістю людей (у даному разі це нелегальні мігранти), які мають певну потребу (доступ до медичного піклування) і обмеженими можливостями її вирішення, виникає низка організацій, основною функцією яких є створення пропозиції для задоволення наявного попиту. За нових правових умов іноземці, які перебувають на території Італії нелегально, будуть звертатися за медичною допомогою до акредитованих державою закладів лише в екстрених випадках. Виходячи з того, що медичні послуги належать до тієї категорії послуг, від яких особа не може відмовитися повною мірою, слід очікувати, що всі іноземці, які перебувають у країні нелегально (а на момент прийняття закону про термінові заходи стосовно громадської безпеки на території Італії уже знаходилася велика кількість таких осіб), перейдуть у категорію потенційних клієнтів для неакредитованих державою медичних закладів. Тому у разі, якщо законодавчі нововведення закріпляться у соціальній практиці, ймовірно слід очікувати зростання мережі організацій, що надаватимуть нелегальним мігрантам медичні послуги підпільно, однак якість таких послуг навряд чи буде високою. Вочевидь, цього можна було б уникнути, якби зазначеним законодавчим нововведенням передувала масштабна кампанія з легалізації.

Таким чином, нові правові координати Італійської Республіки, а саме положення закону №125, унеможливають доступ іноземців, які перебувають на території країни на нелегальних засадах, до закладів з надання медичних послуг. Слід зауважити, що за результатами першого загальнонаціонального обстеження населення України з питань трудової міграції, яке провів у 2008 р. Український центр соціальних реформ за участю Державного комітету статистики України [5], більше ніж третина українських заробітчан, які працювали в Італії (35,8%) не мали офіційного статусу, натомість серед гастарбайтерів з України, які знайшли роботу в інших країнах, цей показник був істотно нижчим і становив 20,9%. Отже, питання більш жорсткого законодавчого поводження із нелегальними мігрантами на території Італії для наших співвітчизників, які там працюють, є дуже актуальним. Однак новий пакет заходів з соціальної безпеки містить потенційні загрози також і тим українцям, які працюють в Італії на легальних засадах, оскільки згідно з його положеннями мігрант, який втрачає роботу, автоматично втрачає легальний статус [3].

Трудова міграція зазвичай впливає на здоров'я українських заробітчан негативно. Причиною цього є неналежні умови праці, а також відсутність доступу до медичних послуг чи їх надання у неповному обсязі, невчасно або неналежної якості. Ці твердження стосуються всіх заробітчан з України, зокрема тих, хто працює у Середземноморських державах. Так, згідно з результатами дослідження «Життєві шляхи населення України» [6], 43,6% українських трудових мігрантів, які працювали в Італії, визнали, що під час перебування за кордоном їм не вистачало необхідної медичної допомоги; майже третина з них, на щастя, не мала потреби у медичних послугах, тоді як лише дещо більше четвертої частини українських заробітчан в Італії були повною мірою задоволені отриманою медичною допомогою. Деякі наші співвітчизники внаслідок погіршення стану здоров'я навіть не могли продовжувати працювати в Італії і змушені були повернутися на батьківщину (дослідження з питань трудової міграції 2008 р. виявило 9,7% таких осіб серед гастарбайтерів, працевлаштованих в Італії, натомість у мігрантів, які працювали в інших країнах, подібна ситуація траплялася вдвічі рідше – у 4,1% випадків).

Отже, під час роботи в Італії, здоров'я українських трудових мігрантів суттєво погіршувалося навіть до прийняття парламентом закону про нові заходи з безпеки, в умовах, коли вони мали порівняно широкі можливості доступу до медичних послуг. З визначенням

нових правових координат ситуація зі збереженням здоров'я заробітчачан стане ще більш загрозливою, ймовірно збільшиться кількість українців, які змушені будуть повернутися на батьківщину через незадовільний стан здоров'я. Це може загрожувати вітчизняній системі охорони здоров'я зростанням кількості пацієнтів із числа колишніх заробітчачан, що може бути більшою мірою відчутним у тих регіонах країни, з яких виїзди на заробітки до Італії відбуваються найінтенсивніше. В умовах обмеженої ресурсної бази українських закладів охорони здоров'я, це матиме негативний вплив на якість медичних послуг, яка і на сьогодні не завжди є задовільною. Тобто нові законодавчі норми Італійської Республіки містять загрози як для індивідуального здоров'я українських мігрантів, так і певною мірою для вітчизняної системи охорони здоров'я.

Законодавчі зміни Італійської Республіки торкнулися також питань *укладання мігрантами шлюбу та возз'єднання їх родин*. Згідно з положеннями закону про термінові заходи з громадської безпеки, право на возз'єднання родини на території Італії поширюється на шлюбних партнерів мігрантів та неповнолітніх дітей. Батьки мігрантів можуть скористатися цим правом лише за умови, що у них немає інших дітей, які проживають у країні їхнього походження, і лише у разі, коли їх вік перевищує 65 років. Іноді італійська влада вимагає надання результатів тесту ДНК (здійсненого за рахунок заявника) для підтвердження кровної спорідненості між родичами. Така вимога виникає у разі відсутності відповідної документації, що засвідчує родинні стосунки заявників, виданої країною походження. Мінімальний рівень доходу іноземця, який бажає скористатися правом на об'єднання родини, повинен дорівнювати розміру допомоги з соціального забезпечення (5,14 тис. євро на рік), додатково до цієї суми дохід мігранта повинен містити половину зазначеної суми на кожного члена родини, який прагне об'єднання.

Закон про термінові заходи стосовно громадської безпеки вводить жорсткіші правила стосовно отримання італійського громадянства через одруження, яке у нових правових умовах можна отримати лише через два роки після реєстрації шлюбу, якщо сімейна пара проживає на території Італії, або через три роки після одруження, якщо дружина-іноземка (або чоловік-іноземець) проживають за кордоном. У разі якщо сімейна пара має дітей, то вищезазначені терміни скорочуються вдвічі. Що стосується трудових мігрантів з України, то результати дослідження 2008 р. не дають Італійському уряду жодних підстав підозрювати наших співвітчизників в укладанні шлюбів з італійцями з метою отримати громадянство, оскільки серед українських заробітчачан, які протягом працевлаштування в Італії вишукували можливість продовжити своє перебування у цій країні або залишитися там назавжди, не знайшлося жодної особи, яка б виявила намір досягнути цієї мети шляхом одруження з місцевими мешканцями. Звичайно, слід брати до уваги, що подібна модель поведінки є доволі делікатною, тому не можна відкидати можливість, що деякі особи в процесі анкетування були схильні приховувати такі настанови, хоча це зовсім не означає, що подібні наміри не можна виявити взагалі. Так, українські трудові мігранти, які працювали в інших країнах, у 4,2% випадків повідомили про те, що вони розглядали для себе можливість укладання шлюбу з іноземцями з метою отримання громадянства.

Укладання шлюбу між двома іноземцями також зазнає впливу внаслідок переходу до нових правових умов. Згідно з поправкою, внесеною до Цивільного кодексу Республіки, для укладання шлюбу іноземці зобов'язані пред'являти свій дозвіл на перебування. Таким чином, мігранти, які перебувають на території країни нелегально, не матимуть змоги законодавчо оформити свої сімейні стосунки. Слід зауважити, що навіть ті іноземці, які перебувають на території країни на законних засадах, можуть брати шлюб лише у разі, якщо вони мали дозвіл на проживання мінімум за два роки до його реєстрації [7]. Ці нововведення суперечать положенням, які викладено у Загальній декларації прав людини,

а саме статті 16, що надає всім особам, незалежно від раси, національності або релігії, однакові права щодо одруження.

Відповідно до нових правових вимог, мігранти зобов'язані представляти свій дозвіл на перебування при реєстрації будь-якого громадянського стану. Для нелегальних мігрантів це означає не лише відсутність можливостей зареєструвати шлюб. Ця категорія іноземців позбавлена також змоги офіційно визнавати своїх дітей, що суперечить положенню Загальної декларації прав людини про те, що материнство і дитинство мають право на особливе піклування і допомогу з боку держави (стаття 25).

Питання про *грошові перекази* мігрантів як засіб перерозподілу доходів також є дуже актуальним для країн-донорів робочої сили, зокрема і для України. Соціально-економічний вплив переказів на розвиток держави є подвійним. Позитивний вплив переказів виражається у зростанні купівельної спроможності населення, отримані з-за кордону гроші інвестують в освіту, придбання нерухомості, що покращує розвиток цих галузей. Частина грошових переказів мігрантів використовується як стартовий капітал для заснування власної справи, однак, слід зазначити, що частка осіб, які використовують кошти в такий спосіб, є незначною. Серед негативних наслідків грошових надходжень з-за кордону слід згадати зростання цін та створення соціальної напруженості між групами населення, які отримують грошові надходження з-за кордону, та особами, які не мають таких джерел доходу.

Для багатьох українських домогосподарств кошти, переказані родичами з-за кордону, виступають основним джерелом доходів, натомість бюджети деяких сімей формуються виключно за рахунок заробітчанських переказів. Згідно з результатами дослідження, проведеного у 2008 р., переважна більшість (78,6%) українських трудових мігрантів, які працювали в Італії, надсилали гроші тим членам своїх домогосподарств, які залишилися на батьківщині. Найпоширенішим способом, за допомогою якого заробітчани передавали гроші на батьківщину, був банківський переказ (ним користувалися 38,1% опитаних), майже четверта частина трудових мігрантів (24,5%) передавали гроші на батьківщину через друзів, родичів, знайомих; до послуг організацій грошових переказів, таких як Western Union, Money Gram, вдавалося 18,4% гастарбайтерів; досить часто (у 11,6% випадків) наші співвітчизники зароблені ними в Італії гроші доправляли до України кур'єрами.

Положення Конвенцій Міжнародної організації праці (Конвенція №97, стаття 9; Конвенція № 117, стаття 8) містять дозвіл працівникам-мігрантам переводити в іноземну валюту та надсилати на батьківщину будь-яку частину своїх заробітків або заощаджень. Натомість положення закону про термінові заходи громадської безпеки Італії містить перешкоди на шляху реалізації цього права тим мігрантам, які перебувають на території країни нелегально. Згідно з новими вимогами, працівники установ, що надають послуги з переказу грошей, повинні ксерокопіювати дозвіл на перебування клієнта-іноземця, а також документи, що засвідчують його особу, встановлений термін зберігання цих паперів – десять років. У разі, якщо іноземець, який бажає переказати кошти, не має дозволу на перебування, працівники зазначених установ повинні сповістити про це місцеву поліцію протягом дванадцяти годин, невиконання згаданої вимоги загрожує установі втратою ліцензії.

Після прийняття закону №125 слід очікувати, що українські трудові мігранти рідше будуть вдаватися до банківських переказів та служб на кшталт Western Union, а ймовірно зросте популярність інших способів переказу грошей, використання яких дасть змогу мігрантам не розголошувати свій правовий статус та зберегти анонімність.

Висновки. Слід очікувати, що нові законодавчі орієнтири, що їх визначив парламент Італійської Республіки, які, з одного боку, ускладнюють процес отримання легального

статусу для іноземців, а з іншого – встановлюють жорсткіші обмеження для нелегальних мігрантів, здатні суттєво вплинути на умови перебування українських громадян на території цієї країни.

Введення правила, за яким працівники медичних закладів Італії зобов'язані повідомляти владним структурам про нелегальний статус своїх пацієнтів, зробить послуги з медичного піклування у акредитованих державою установах недоступними для тих мігрантів з України, які перебувають на території Італії нелегально (а це третина серед усіх заробітчан, які знайшли роботу в цій країні). Неможливість отримання медичної допомоги негативно впливатиме на стан здоров'я мігрантів, змушуватиме їх у разі необхідності звертатися по медичну допомогу до закладів або осіб, які здійснюють свою діяльність неофіційно, а також призведе до зростання кількості випадків, коли трудові мігранти з України будуть змушені передчасно повертатися на батьківщину через незадовільний стан здоров'я.

В результаті прийняття правила, згідно з яким всі іноземці при реєстрації будь-якого громадянського стану повинні представляти свій дозвіл на перебування, для нелегальних мігрантів відтепер немає можливостей зареєструвати свій шлюб або визнавати своїх дітей. Введення нових ускладнень на шляху возз'єднання родини, зокрема встановлення доволі високого рівня необхідного доходу, значно обмежить кількість українців, які матимуть змогу скористатися цим правом.

Українські мігранти з неврегульованим правовим статусом, у нових правових умовах будуть не в змозі скористатися послугами офіційних систем з переказу грошей без ризику, що їх нелегальний статус буде викрито. Однак навряд чи це істотно зменшить обсяги грошових переказів з Італії до України, швидше за все мігранти з неврегульованим статусом будуть користуватися іншими способами грошових переказів.

З огляду на численну трудову міграцію з України до Італійської Республіки, нашій державі слід було б висловити свою офіційну позицію на предмет відповідності змісту Закону «Термінові заходи стосовно громадської безпеки» фундаментальним правам людини. Однак, малоймовірно, що Італійська сторона кардинально змінить свій курс нової міграційної політики у відповідь на таку заяву, оскільки подібні оцінки, що були зроблені більш впливовими сторонами, поки що залишилися без відповідної реакції. У таких умовах Україні слід розгорнути інформаційну діяльність серед потенційних трудових мігрантів, які мають наміри поїхати на заробітки до Італії, про ризики перебування в Італії нелегально у нових правових умовах, а також докласти зусиль з допомоги повернення на батьківщину тим українцям, які висловлять таке бажання.

Джерела

1. *Навігатор* українського мігранта. Країни Європейського Союзу та Росія. – Львів, 2009. – 254 с.
2. *The Institutionalization of Racism and Xenophobia in Italy* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.socialwatch.eu/wcm/italy.html>
3. *Health Care and Irregular Foreigners: What are the prospects?* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.meltingpot.org/articolo14283.html>
4. *POLITICS: Tough times for immigrants* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wantedinrome.com/articles/complete_articles.php?id_art=938
5. *Зовнішня трудова міграція населення України*. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2009. – 118 с.

6. *Зовнішні трудові міграції населення України* / За ред. Е.М.Лібанової, О.В.Позняка. – К.: РВПС України НАН України, 2002. – 206 с.

7. *Call for a mobilization against the law “Pacchetto Sicurezza”* 17th and 19th January 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nopacchettosicurezza.noblogs.org>

8. *Кристиано Коданьоне*. Опыт иммиграционной политики Италии и некоторые уроки для России // *Мировой опыт миграционной политики: ретроспектива и новейшие тенденции* – М.: Гендальф, 2004. – С. 137–173.

Анотація. У статті розглянуто правові зміни Італійської Республіки, що стосуються в'їзду і перебування іноземців, та законодавчі нововведення у сфері доступу мігрантів до системи охорони здоров'я, укладання ними шлюбу і возз'єднання родини, а також грошових переказів на батьківщину. Зроблено спробу передбачити наслідки правових нововведень для українських мігрантів, які перебувають на території Італії.

Аннотация. В статье рассмотрены правовые изменения Республики Италия относительно въезда и пребывания иностранцев, законодательные нововведения в сфере доступа мигрантов в систему здравоохранения, заключения ими брака и воссоединения семьи, а также денежных переводов на родину. Сделана попытка предвосхитить последствия правовых нововведений для украинских мигрантов, которые находятся на территории Италии.

Summary. The article provides an analysis of Italian policy novelties concerning immigration issues called Security Package. New laws are putting at risk the right to health of migrants, their right to have a family and the right to send remittances home. New policy measures will admittedly affect on Ukrainian migrants located on the territory of Italy.

The Security Package contain the abolition of the ban on reporting by doctors and hospital staff about foreigners without a permit to stay to the relevant authorities for the purpose of expulsion. It impacts on health care usage by Ukrainian migrants who have no Permit to Stay (every third guest-worker from Ukraine has no legal status in Italy.) The possible consequences of this measure are worsening of migrants' state of health and increasing of the number of Ukrainians forced to return home because of health problems.

Ukrainian labor migrants without a permit to stay will be unable to send remittances home through the official transfer systems since under the Security Package, managers of money transfer services are required to photocopy the client's identity card and residence permit. While it will doubtfully decrease remittances flows from Italy to Ukraine significantly. Illegal Ukrainian migrants will probably use informal means of sending money home in the new policy framework.

Ключові слова: міграції, трудові міграції, соціальне забезпечення, возз'єднання родини, грошові перекази мігрантів.

Ключевые слова: миграции, трудовые миграции, социальное обеспечение, воссоединение семьи, денежные переводы мигрантов.

Key words: migration, labor migration, social welfare, family reunification, migrants' remittances.

Стаття надійшла до редакції журналу 10.03.2010 р.